EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 23.5.2018.
COM(2018) 421 final

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o Nacionalnom programu reformi Portugala za 2018.

i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Portugala za 2018.

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o Nacionalnom programu reformi Portugala za 2018.

i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Portugala za 2018.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika[1], a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža[2], a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije[3],

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta[4],

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

(1) Komisija je 22. studenoga 2017. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak Europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2018. Posebna je pozornost posvećena europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 22. ožujka 2018. Komisija je 22. studenoga 2017. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu se navodi da je Portugal jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 22. ožujka 2018. Vijeće je 14. svibnja 2018. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja („Preporuka za europodručje”).

[1] SL L 209, 2.8.1997., str. 1.
[2] SL L 306, 23.11.2011., str. 25.
[3] COM(2018) 421 final.
[4] P8_TA(2018)0077 i P8_TA(2018)0078.

(2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost gospodarstava u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Portugal bi trebao osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke o ekonomskoj politici europodručja, koja je navedena u preporukama od 1. do 3. u nastavku.

(3) Izvješće za Portugal za 2018.[5] objavljeno je 7. ožujka 2018. U izvješću je ocijenjen napredak Portugala u smislu preporuka za Portugal koje je Vijeće donijelo 11. srpnja 2017., mjera poduzetih nakon preporuka donesenih prethodnih godina te napredak Portugala u ostvarenju njegovih nacionalnih ciljeva strategije Europa 2020. Izvješće sadržava i rezultate detaljnog preispitivanja u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011, koji su također objavljeni 7. ožujka 2018.[6]. Komisija u svojoj analizi zaključuje da u Portugalu postoje makroekonomske neravnoteže. Konkretno, visoke razine neto vanjskih obveza, privatnog i javnog duga te visok udio loših kredita slabe su točke u kontekstu niskog rasta produktivnosti. Za osiguranje prilagodbe neto vanjskih obveza potrebno je realno stanje tekućeg računa i održavanje rasta konkurentnosti. Udjeli privatnog duga nastavljaju se smanjivati s početnih visokih razina zahvaljujući ponovnom nominalnom rastu i blago negativnim kreditnim tokovima te se predviđa trend smanjenja udjela državnog duga u BDP-u u kontekstu trajnih potreba za razduživanjem. Intervencijama u financijskom sektoru doprinijelo se smanjenju rizika za stabilnost, iako su banke i dalje u nepovoljnom položaju zbog niske profitabilnosti i visoke razine loših kredita, koje su se ipak počele smanjivati. Veći rast produktivnosti ključan je za poboljšanje izgleda u pogledu konkurentnosti, razduživanja i potencijalnog rasta. U posljednjih nekoliko godina nezaposlenost ubrzano opada. I dalje su prisutni nedostaci u području politika, posebno u pogledu provedbe planiranih mjera za smanjenje količine loših kredita i poboljšanje poslovnog okruženja. Bit će potrebno pratiti donošenje i provedbu više planova reformi, uključujući mjere za rješavanje problema segmentacije tržišta rada i fiskalno-strukturne reforme za poboljšanje održivosti javnih financija.

(4) Portugal je 27. travnja 2018. dostavio svoj Nacionalni program reformi za 2018. i svoj Program stabilnosti za 2018. Uzimajući u obzir njihovu povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno. U Programu stabilnosti predviđa se kontinuirani pad udjela javnog duga u BDP-u. Nacionalni program reformi Portugala uključuje dugoročne i srednjoročne obveze te obuhvaća izazove utvrđene u Izvješću za Portugal za 2018. Konkretno, u njemu se najavljuju mjere u području kvalifikacija i inovacija kojima se može potaknuti produktivnost i povećati vrijednost portugalskog izvoza. Izloženom strategijom za smanjenje loših kredita u kombinaciji s mjerama za poticanje kapitalizacije poduzeća pridonosi se smanjenju zaduženosti portugalskog gospodarstva i čišćenju bilanci banaka. Općenito, učinkovitom provedbom dostavljenih programa potaknulo bi se ispravljanje neravnoteža.

(5) Kad je riječ o programima država članica u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova za razdoblje 2014.–2020., u obzir su uzete relevantne preporuke po državama članicama. Kako je propisano člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća[7], ako je potrebno poduprijeti provedbu

[5] SWD(2018) 220 final.

[6] COM(2018) 120 final.

[7] Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

relevantnih preporuka Vijeća, Komisija od države članice može zatražiti da preispita i izmijeni svoje sporazume o partnerstvu i relevantne programe. Komisija je primjenu te odredbe detaljno objasnila u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost europskih strukturnih i investicijskih fondova povezuje s dobrim ekonomskim upravljanjem[8].

(6) Na Portugal se trenutačno primjenjuje preventivni dio Pakta o stabilnosti i rastu te prijelazno pravilo o dugu. U skladu s Programom stabilnosti za 2018. Portugal planira ostvariti ukupni deficit od 0,7 % BDP-a u 2018. i 0,2 % BDP-a u 2019. te dodatno poboljšanje do suficita od 1,4 % BDP-a do 2021. Ti planovi ne uključuju mogući utjecaj mjera potpora bankama na povećanje deficita od 2019. nadalje. Planirano je da se srednjoročni proračunski cilj – strukturni suficit od 0,25 % BDP-a – ostvari do 2020. U Programu stabilnosti za 2018. predviđa se da će udio duga opće države u BDP-u dosegnuti 122,2 % u 2018. i 118,4 % u 2019. te će zatim iznositi 107,3 % u 2021. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije uvjerljiv je za 2018., a za sljedeće godine povoljan. Istodobno nisu dovoljno precizirane mjere potrebne za potporu planiranim ciljevima u pogledu deficita od 2018. nadalje.

(7) U Programu stabilnosti Portugala za 2018. upućuje se na znatan učinak velikih šumskih požara u 2017. na proračun i pružaju se odgovarajući dokazi o opsegu i prirodi tih dodatnih proračunskih troškova. Konkretno, u Programu stabilnosti navodi se da proračun za 2018. uključuje iznimne rashode u iznosu od 0,07 % BDP-a za preventivne mjere zaštite državnog područja od šumskih požara. U Programu stabilnosti navode se rashodi povezani s upravljanjem kriznim situacijama, koji su klasificirani kao jednokratni, i prevencijom. Zbog integrirane prirode tih rashoda i izravne povezanosti s velikim šumskim požarima 2017. moglo bi se smatrati da je poseban tretman rashoda za sprečavanje šumskih požara u skladu s „klauzulom o neuobičajenim događajima”. U skladu s podacima Komisije prihvatljivi dodatni rashodi za preventivne mjere u 2018. iznosili su 0,07 % BDP-a. Ti su dodatni rashodi predviđeni odredbama članka 5. stavka 1. i članka 6. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 1466/97 jer se šumski požari dotada neviđenih razmjera smatraju neuobičajenim događajem, njihov je utjecaj na javne financije Portugala znatan, a održivost ne bi bila ugrožena ako se dopusti privremeno odstupanje od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja. Konačna ocjena, uključujući ocjenu prihvatljivih iznosa, donijet će se u proljeće 2019. na temelju prikupljenih podataka za 2018. koje dostave portugalska tijela.

(8) Vijeće je 11. srpnja 2017. preporučilo Portugalu da osigura da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda[9] u 2018. ne premašuje 0,1 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od najmanje 0,6 % BDP-a. Istovremeno je navedeno da će se ocjenom nacrta proračunskog plana za 2018. i naknadnom ocjenom proračunskih rezultata za 2018. morati uzeti u obzir da je cilj postići smjer fiskalne politike koji pridonosi jačanju postojećeg oporavka te osiguravanju održivosti javnih financija. Nakon ocjene snage oporavka u Portugalu koju je Komisija izradila u

[8] COM(2014) 494 final.

[9] Neto primarni državni rashodi sastoje se od ukupnih državnih rashoda bez rashoda za kamate, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti usklađeni s prihodima iz fondova Unije i nediskrecijskih promjena u rashodima za naknade za nezaposlenost. Nacionalno financirane bruto investicije u fiksni kapital izglađuju se za četverogodišnje razdoblje. Uračunane su diskrecijske mjere na prihodovnoj strani ili povećanja prihoda propisana zakonom, dok se jednokratne mjere na prihodovnoj i rashodovnoj strani poništavaju.

okviru svojeg mišljenja o nacrtu proračunskog plana Portugala, u kojoj se uvažavaju izazovi održivosti s kojima se Portugal suočava, nije potrebno uzeti u obzir dodatne elemente u tom pogledu. Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2018. postoji rizik značajnog odstupanja od preporučene prilagodbe u 2018. te u 2017. i 2018. kad se zajedno uzmu u obzir.

(9) S obzirom na to da u Portugalu udio duga opće države u BDP-u premašuje 60 % BDP-a i da predviđeni jaz outputa iznosi 1,3 %, stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda[9] u 2019. ne bi smjela biti viša od 0,7 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a u skladu s matricom zahtjeva u okviru Pakta o stabilnosti i rastu. Ne bude li promjene u politikama, postoji rizik značajnog odstupanja od tog zahtjeva u 2019. te u 2018. i 2019. kad se zajedno uzmu u obzir. Istodobno se predviđa da će Portugal u 2018. i 2019. poštovati pravilo o dugu. Općenito, Vijeće smatra da potrebne mjere treba provesti od 2018. kako bi se poštovale odredbe Pakta o stabilnosti i rastu. Bilo bi razborito sve neočekivane prihode iskoristiti za daljnje smanjivanje udjela duga opće države.

(10) Osiguravanje održivosti javnog duga ovisi o održivoj fiskalnoj konsolidaciji putem strukturnog poboljšanja javnih financija, koje će se postići boljom naplatom prihoda i kontrolama rashoda. Za poboljšanje kontrola rashoda ključna je učinkovita provedba zakona o kontroli obveza, stroga i pravovremena provedba okvirnog zakona o proračunu te nastavak revizije i racionalizacija rashoda. Planiranje i provedba proračuna i dalje su značajan izazov, osobito u zdravstvenom sektoru, u kojemu je i dalje visok udio zakašnjelih plaćanja (dugova), što upućuje na slabosti u računovodstvenoj kontroli i upravljanju. Da bi se postigla održiva fiskalna konsolidacija, potrebno je riješiti problem visokih i sve viših troškova starenja stanovništva. Očekuje se da će se u srednjoročnom razdoblju povećani fiskalni rizici povezani sa starenjem stanovništva uglavnom odnositi na troškove financiranja mirovina, dok će zdravstveni troškovi povećati pritisak u dugoročnom razdoblju. Ti bi se rizici mogli umanjiti mjerama za poboljšanje srednjoročne održivosti mirovinskog sustava u kombinaciji sa sveobuhvatnom strategijom za rješavanje problema zdravstvenih troškova povezanih sa starenjem stanovništva.

(11) Isto tako, kontrolom rashoda, upravljanjem dugom i poboljšanjem opće financijske održivosti poduzeća u državnom vlasništvu značajno bi se pridonijelo strukturnom poboljšanju javnih financija. Iako je ukupni neto prihod poduzeća u državnom vlasništvu i dalje negativan, operativni rezultati posljednjih su se godina općenito poboljšali, osim u zdravstvenom sektoru, u kojem su se pogoršali. Ukupan nekonsolidirani dug javnih poduzeća uključenih u opću državu i dalje je visok, a na kraju 2017. iznosio je približno 19,0 % BDP-a. Postupno se uvode mjere za poboljšanje nadzora poduzeća u državnom vlasništvu, ali njihov učinak tek treba vidjeti. U okviru tekućeg plana upravljanja dugom i dokapitalizacije za poduzeća u državnom vlasništvu trebala bi se smanjiti zaduženost i sniziti troškovi kamata, ali dobre bi poticaje trebalo pojačati osiguravanjem predvidivog i transparentnog okvira za ograničene proračunske prijenose.

(12) Nastavlja se oporavak portugalskog tržišta rada, u skladu s poboljšanim gospodarskim rezultatima. U 2017. u gospodarstvu je otvoreno približno 150 000 novih radnih mjesta, a stopa zaposlenosti (u dobnoj skupini od 20 do 64 godine) porasla je na 73,4 %, što odgovara razini prije krize. Stopa nezaposlenosti znatno je pala i sada je ispod prosjeka europodručja. Stopa dugotrajne nezaposlenosti također je ubrzano padala, iako je i dalje relativno visoka. Portugal u 2018. uz već postojeće aktivne politike tržišta rada, oslobođenja od socijalnog osiguranja i model javnih

službi za zapošljavanje koje pružaju personalizirane usluge planira uvesti i servise za zapošljavanje po načelu „sve na jednome mjestu”. To bi moglo imati važnu ulogu u osiguravanju šireg obuhvata mjera aktivacije. I pokazatelji siromaštva i nejednakosti dodatno su se poboljšali. Stopa rizika od siromaštva i socijalne isključenosti približava se prosjeku EU-a, a udio dohotka 20 % najsiromašnijih povećao se nakon 2015. Međutim, dohodovna nejednakost i dalje je na visokoj razini. Osim toga, učinkovitost socijalnih transfera (bez mirovina) u oslobađanju ljudi od siromaštva niska je, primjerenost sustava minimalnog dohotka i dalje je ograničena (unatoč određenom poboljšanju), a pristupačnost stanovanja sve je veći izazov za kućanstva s niskim dohotkom.

(13) Unatoč znatnom porastu broja stalnih radnih mjesta u 2017. udio zaposlenika na određeno vrijeme ostao je stabilan na 22 %, što je i dalje jedna od najviših razina u EU-u. U 2017. približno 82 % zaposlenika na određeno vrijeme nije bilo u toj situaciji vlastitim izborom. Iako više zaposlenika prelazi s radnih mjesta na određeno vrijeme na stalna radna mjesta, ugovori na određeno vrijeme i dalje su pravilo u slučaju nezaposlenih koji pronađu posao. Međutim, tijekom krize povećala se (već ionako velika) razlika u plaćama između zaposlenika na određeno vrijeme i onih s ugovorom na neodređeno vrijeme. Mjere za promicanje otvaranja stalnih radnih mjesta (npr. *Contrato-Emprego*) i oslobođenja od plaćanja doprinosa za socijalno osiguranje za poslodavce koji zaposle osobe iz ranjivih skupina pokazale su se učinkovitima, ali su ograničenog obuhvata. Neki aspekti radnog zakonodavstva i složeni sudski postupci i dalje mogu odvratiti poslodavca od zapošljavanja na neodređeno vrijeme. Međutim, zasada nije u planu revizija pravnog okvira koji se odnosi na otpuštanje radnika. Vlada planira mjere u cilju rješavanja problema segmentacije tržišta rada u okviru tripartitne rasprave sa socijalnim partnerima.

(14) Ukupna razina vještina odraslog stanovništva i dalje je među najnižima u Europi i koči inovacijski potencijal i konkurentnost zemlje. To uključuje i digitalne vještine: u 2017. samo je 50 % građana u dobnoj skupini od 16 do 74 godine imalo osnovne digitalne vještine ili više (u odnosu na prosjek EU-a od 57 %). U tom se smislu uvode programi (posebice *Qualifica* i nacionalna inicijativa za digitalne kompetencije *Incode 2030*), ali njihova učinkovitost u unapređivanju osnovnih (matematičkih, pismenih i digitalnih) vještina radnika i, u konačnici, povećanju produktivnosti ovisit će o obuhvatu i kvaliteti ponuđenog osposobljavanja, koje se ne smije svesti na puko priznavanje vještina. Iako dokazi upućuju na to da nedavna povećanja minimalne plaće (koja čine kumulativno povećanje od 18,3 % od 2014.) nisu dovela do smanjenja stope zaposlenosti među niskokvalificiranim radnicima, znatno povećanje broja zaposlenih koji su njome obuhvaćeni, i to na 20,4 % u trećem tromjesečju 2017., rezultiralo je povećanom kompresijom plaća. To bi moglo imati za posljedicu smanjenje razlike u plaći za kvalificirani rad, posebno između niskokvalificiranih i srednjekvalificiranih radnika, zbog čega bi niskokvalificirani radnici mogli biti manje motivirani ulagati u svoje obrazovanje i osposobljavanje. Vlada zajedno sa socijalnim partnerima pomno prati kretanja minimalne plaće.

(15) Prijevremeno napuštanje školovanja i dalje je više od prosjeka EU-a, ali bilježi dugoročni trend pada, djelomično zahvaljujući provedbi mjera za poticanje uspješnosti školovanja i smanjenje stopa prijevremenog prekida školovanja. Obrazovni rezultati nastavljaju se poboljšavati, ali se istodobno nameće pitanje pravednosti sustava zbog znatne razlike u udjelu učenika sa slabim rezultatima između donjeg i gornjeg socioekonomskog kvartila. Stjecanje tercijarnog obrazovanja (u dobi od 30 do 34 godine) palo je sa 34,6 % u 2016. na 33,9 % u

2017., što je znatno niže od nacionalnog cilja od 40 % do 2020. Unatoč velikim mogućnostima zapošljavanja koje se nude osobama sa završenim visokim obrazovanjem u području znanosti, inženjerstva, tehnologije i matematike, interes studenata za ta područja je slab.

(16) Unatoč pozitivnim kretanjima u portugalskom sustavu istraživanja i inovacija u proteklih nekoliko godina, posebno u smislu količine i kvalitete ljudskih resursa i znanstvene produkcije, općenito su i dalje prisutna značajna uska grla koja otežavaju stvaranje kulture i uvjeta za snažniju suradnju između akademskih krugova i poslovne zajednice. To uključuje prepreke za prijenos znanja i tehnologije te komercijalizaciju istraživačkih rezultata kao i nedostatak poticaja za ispitivanje mogućnosti „poduzetničkog istraživanja" u tijeku istraživačke karijere i prilika za suradnju s industrijom. Daljnjim podizanjem svijesti o intelektualnom vlasništvu i povećanjem jasnoće u odnosima između akademskih krugova i poslovne zajednice pridonijelo bi se skraćenju vremena izvršavanja ugovornih ciljeva, unovčavanju znanstvenog znanja i oslobađanju njihova gospodarskog potencijala.

(17) Provodi se sveobuhvatna strategija u cilju bržeg smanjenja loše imovine. Zahvaljujući tome udio loših kredita smanjen je sa 17,2 % bruto kredita na kraju 2016. na 14,6 % u trećem tromjesečju 2017. Korporativni loši krediti posebno su zabrinjavajući jer čine oko dvije trećine ukupne razine loših kredita; udio korporativnih loših kredita i dalje je visok te čini 26,6 % bruto kredita. Rješavanje problema loše imovine ključno je za oslobađanje ponude kredita za nova ulaganja i održivi rast. Međutim, postupci za nesolventna poduzeća i nerazvijena sekundarna tržišta loše imovine i dalje su značajne prepreke u smanjivanju udjela loših kredita. Iako povećanja kapitala, u kombinaciji s tekućim naporima za smanjenje troškova, poboljšavaju izglede financijskog sektora, profitabilnost je i dalje niska, izloženost državnom dugu visoka, a zaštitni slojevi kapitala slabi.

(18) Pristup financiranju i kapitalu i dalje je velik izazov za portugalsko gospodarstvo. Osiguravanje stabilnog pristupa financiranju, a osobito vlasničkom kapitalu, smatra se jednim od najvećih izazova za portugalska poduzeća, a stanje dodatno pogoršavaju pritisci razduživanja. Uloga alternativnih izvora financiranja i dalje je relativno mala. Posljednjih su godina uvedeni novi programi i kreditne linije te dodatna pojednostavnjenja u poslovnom okruženju, ali još ima prostora za poboljšanje. Istodobno, razina loših kredita i korporativnog duga i dalje je visoka, unatoč smanjenju, a ulagačkom okruženju pogodovala bi preraspodjela kapitala u smjeru produktivnijih poduzeća.

(19) Unatoč ostvarenom napretku u pojednostavnjivanju administrativnih postupaka u horizontalnim pitanjima koja utječu na svakodnevni život građana i poduzeća, sektorske regulativne i administrativne prepreke i dalje otežavaju ulaganja i učinkovitu raspodjelu resursa. U tom smislu osobito su nužne sektorske reforme kojima bi se preustrojili radni postupci, i to na način da se skrate rokovi odlučivanja, načelo prešutnog odobrenja primjenjuje u svim osim u vrlo ograničenom broju slučajeva i da se sustavi izdavanja odobrenja za rad u okviru kojih se zahtijeva podnošenje više dokumenata zamijene „odgovornim izjavama". Administrativne naknade u građevinskom sektoru trebalo bi uskladiti sa stvarnim troškovima. Tržišno natjecanje u javnoj nabavi i dalje je ograničeno. Revidiranim zakonom o javnoj nabavi namjerava se potaknuti transparentnost, tržišno natjecanje i bolje upravljanje ugovorima o javnoj nabavi. Trebalo bi pratiti provedbu novih pravila, uključujući utjecaj strožih pravila na korištenje postupaka izravne dodjele. Iako se učinkovitost portugalskog pravosudnog sustava nastavlja poboljšavati, trajanje postupaka na

upravnim sudovima i dalje je izazov. Osim toga, poduzeća su i dalje zabrinuta zbog korupcije i nedostatka transparentnosti. Ostvaren je daljnji napredak u kaznenom progonu slučajeva korupcije, ali napori za poboljšanje kulture integriteta u javnim institucijama zasada ne pokazuju zadovoljavajuće rezultate.

(20) Od isteka programa financijske pomoći regulatorne su reforme rijetke, a reforme dogovorene u okviru njega se odgađaju, a ponekad čak i poništavaju. Koncernima je zabranjeno pružanje više profesionalnih usluga. Podzakonski akti kojima su uređene određene profesionalne poslovne usluge, a posebno pravne usluge, u odlučujućim su aspektima manje ambiciozni od okvirnog zakona, primjerice u pogledu pravnog oblika, vlasničke strukture, upravljanja, oglašavanja i multidisciplinarnih praksi. Ublažavanje kontrola za instalaterske usluge i građevinskih kontrola slaba je nadopuna reformi izdavanja odobrenja za rad i registracije pružatelja građevinskih usluga.

(21) Komisija je u okviru Europskog semestra 2018. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Portugala i objavila je u Izvješću za Portugal za 2018. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2018. i Nacionalni program reformi za 2018. te mjere poduzete nakon preporuka upućenih Portugalu prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Portugalu nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije jer je potrebno unaprijediti opće ekonomsko upravljanje u Uniji na način da se na razini Unije pridonosi budućim nacionalnim odlukama.

(22) Uzimajući u obzir tu ocjenu Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2018., a njegovo je mišljenje[10] posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku.

(23) Uzimajući u obzir Komisijino detaljno preispitivanje i ovu ocjenu, Vijeće je preispitalo Nacionalni program reformi i Program stabilnosti. Preporuke Vijeća donesene u skladu s člankom 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporukama od 1. do 3. u nastavku,

PREPORUČUJE da Portugal u 2018. i 2019. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Osigurati da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda u 2019. ne premašuje 0,7 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a. Iskoristiti neočekivane prihode za ubrzanje smanjenja udjela duga opće države. Pojačati kontrolu rashoda, troškovnu učinkovitost i odgovarajuću izradu proračuna, posebno u zdravstvenom sektoru, s naglaskom na smanjenje dugova bolnica. Poboljšati financijsku održivost poduzeća u državnom vlasništvu, posebice povećanjem njihova ukupnog neto prihoda i smanjenjem duga.

2. Promicati okruženje koje pogoduje zapošljavanju na neodređeno vrijeme, među ostalim preispitivanjem pravnog okvira u savjetovanju sa socijalnim partnerima. Povećati razinu vještina odraslog stanovništva, uključujući digitalnu pismenost, jačanjem i proširenjem obuhvata komponente osposobljavanja u programima obrazovanja odraslih. Povećati interes za visoko obrazovanje, osobito u području znanosti i tehnologije.

3. Povećati učinkovitost postupaka u slučaju nesolventnosti i postupaka naplate te smanjiti prepreke sekundarnom tržištu loših kredita. Poboljšati pristup financiranju za poduzeća. Smanjiti administrativno opterećenje skraćenjem postupovnih rokova, češćim korištenjem prešutnog odobrenja i smanjenjem zahtjeva za podnošenje

[10] U skladu s člankom 5. stavkom 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97.

dokumenata. Ukloniti tvrdokorna regulatorna ograničenja osiguravanjem primjerene provedbe okvirnog zakona za strogo regulirane profesije. Povećati učinkovitost upravnih sudova, među ostalim smanjenjem trajanja postupaka.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće
Predsjednik